

Utlåtande

Härnösands kommuns plan för landsbygdsutveckling i strandnära läge har varit ute på utställning under perioden 1 oktober till 1 december 2014. Under utställningstiden har myndigheter, grannkommuner, politiska partier, intresseföreningar, privatpersoner och övriga berörda haft möjlighet att komma med synpunkter på planen.

För att upplysa om utställningen har det annonserats i Tidningen Ångermanland. Information om utställningen har även funnits som nyhet på kommunens hemsida.

Under utställningen har planen funnits tillgänglig på kommunens hemsida, Sambiblioteket och i Johannesbergshuset.

Sammantaget har det kommit in åtta yttranden under utställningen. Syftet med utlåtandet är att sammanfatta och bemöta de synpunkter som har kommit in samt presentera de förändringar som utställningen har medfört. Kommunens bemötande görs löpande under rubriken *Kommentarer*.

Yttranden

Länsstyrelsen Västernorrland

Riksintressen

Länsstyrelsen anser fortfarande att beskrivningen av de utpekade områdena tydligare bör omfatta riktlinjer för hur berörda riksintressens värden ska tillgodoses. Exemplet på riktlinje för Gådeåns vattensystem är bra. Liknande riktlinjer bör finnas för andra områden som berör riksintressen, t.ex. Finsvik.

Kommentarer

Till antagandet har kommunen formulerat ytterligare riktlinjer för områden som omfattas av riksintresse.

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen saknar fortfarande en redovisning av vad som bör beaktas i kommande provningar för att uppnå eller upprätthålla god status i vattenförekomsterna.

Kommentarer

Kommunen bedömer dock att detta framgår i kapitel 6.7 Miljö kvalitetsnormer. "För lis-områden bör särskilt beaktas risken för fysiska ingrepp som stör vattenföringen och för övergödning av vattenförekomster. För att inte försämra vattnets status är det t.ex. viktigt med tillfredställande avloppslösningar." För att ytterligare förtydliga detta till antagandet har dock texten också kompletterats med "I kommande dispensprovningar eller motsvarande är det viktigt med en samlad bedömning utifrån relevant och aktuellt underlag." Både i kapitel 6.6 Vatten och avlopp, samt i kapitel 10 Miljöbedömning, förs också resonemanget att gemensamma avloppslösningar bör eftersträvas utanför områden med kommunalt avlopp samt att angivna skyddsnivåer för enskilda avlopp ska följas vid tillståndsgivning.

Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge

Länsstyrelsens riktlinjer i ”Landsbygdsutveckling i översiktsplanering”, Rapport 2012:16 anger möjligheter att i undantagsfall medge dispens med LIS-skäl i områden som inte finns utpekade i översiktsplanen. En förutsättning är att det följer väl motiverade riktlinjer i översiktsplanen. Riktlinjerna bör ange vilket underalg som krävs för att en dispens ska kunna medges utanför utpekade lis-områden, till exempel motiv till varför området är jämförbart med i planen utpekade områden och hur en åtgärd/verksamhet långsiktigt bidrar till landsbygdsutveckling.

Översiktsplanen anger att utöver kommunens urvalskriterier för att identifiera lämpliga lis-områden ska också ett antal bedömningsgrunder enligt lis-planens sjätte kapitel klagöras för att bedöma om ett område utanför angivna lis-områden är lämpliga för exploatering.

Länsstyrelsen ansåg i samrådsskedet att kommunens riktlinje att större orörda eller opåverkade strandområden samt områden där det finns risk att skada höga naturvärden är olämpliga som lis-områden inte återspeglas i valet av områden. Det gällde Gussjön, Långsjön, Öjesjön, Häggsjön och Sjösjön. Områdena har till utställningen i de flesta fall inte minskats. Länsstyrelsen anser därför att naturvärdena särskilt måste utredas i varje enskild strandskyddsdispens i dessa områden och att kommunen bör ha en klar riktlinje för hur naturvärdena ska beaktas vid exploateringar i dessa områden.

Kommentarer

Lis-områdena kring Gussjön, Häggsjön och Sjösjön har minskats till antagandet. Även riktlinjer har formulerats för samtliga ovanstående områden ” I kommande dispensärenden är det viktigt med biologisk kompetens för att kunna bedöma påverkan på naturvärdena.”

Hälsa, säkerhet och risker för olyckor, översvämning och erosion

En översiktlig värdering av risker och byggbarhet bör göras för varje område med hjälp av t.ex. SGUs jordartskartor. Om det inte har gjorts inför utpekande av områdena måste en bedömning göras vid varje enskilt dispensärende.

Kommentar

Kommunens uppfattning är att det är vanligt förekommande med stora lokala variationer när det gäller markens beskaffenhet, särskilt i närheten av vatten. Att göra ytterligare översiktliga bedömningar bedöms därför i det här fallet inte vara särskilt fruktsamt. Kommunen anser att det är lämpligare att göra bedömningen när åtgärden och dess exakta lokalisering är känd dvs. i det enskilda ärendet. Som underlag i den bedömningen ligger bland annat SGUs jordartskartor, besök på platsen och då det finns skäl även markprovtagningar.

Kommunen har använt sig av den översiktliga bedömningen av förutsättningar för ras och skred som genomfördes av SGI 1996. Bedömningen gäller endast de områden som var bebyggda vid tiden då utredningen gjordes dvs. 1996 och det kan alltså finnas andra områden med förutsättningar för ras och skred. Detta behöver förtydligas.

Kommentarer

Kommunen har dock använt sig av den bedömning av förutsättningar för ras och skred som gjordes år 2009 vilket framgår under respektive områdesbeskrivning i kapitel 7 samt i miljöbedömningen sidan 56. I de områden där det helt saknas en översiktlig bedömning av geotekniska förhållanden så står även det. I kapitel 6 Övriga bedömningsgrunder framgår även att det i kommande skeden är viktigt att klargöra bl.a. de geologiska förutsättningarna vid en exploatering. Se även kommentaren ovan.

Gussjön

Länsstyrelsen står fast vid att lis-områdena mellan Bölen och Nabben samt mellan Gussjönoret och Hamra är relativt orörda. Länsstyrelsen anser att områdena bör begränsas till närheten av befintlig bebyggelse. Områdenas betydelse för strandskyddets syften bör också beskrivas tydligare.

Kommentarer

Lis-områdena har minskats ned till antagandet.

Långsjön och Brunnesjön

Länsstyrelsen förutsätter att riktlinjer för att tillgodose riksintressets värden för Gådeåns vattensystem tagits fram utifrån områdets hela värdebeskrivning.

Öjesjön

Länsstyrelsen förutsätter att riktlinjer för att tillgodose riksintressets värden för Gådeåns vattensystem tagits fram utifrån områdets hela värdebeskrivning.

Länsstyrelsen fasthåller att det är relativt gles bebyggelse i området och att strandskyddets värden för djur- och växtliv samt friluftsliv bör väga tungt i kommande prövningar i området.

Kommentarer

Till antagandet har riktlinjerna för lis-områden inom riksintresse naturvård kompletterats med ” I kommande dispensärenden är det viktigt med biologisk kompetens för att kunna bedöma påverkan på naturvärdena. ”

Häggsjön

Trots att kommunen skriver i sin samrådsredogörelse att lis-området har minskats ned utifrån länsstyrelsens synpunkt, så ser området lika stort ut som tidigare. Länsstyrelsen fasthåller att de oexploaterade delarna av området inte är lämpligt som lis-område.

Kommentarer

Till antagandet har detta åtgärdats och lis – området har minskats till antagandet.

Sjösjön

Länsstyrelsen vidhåller att området bör minskas ner i de oexploaterade delarna utifrån att vattensystemet är utpekats som värdefullt för naturvärden.

Kommentarer

Området vid Sjösjön har minskats ned något till antagandet av lis-planen. Riktlinje för lis-området har också formulerats "I kommande dispensärenden är det viktigt med biologisk kompetens för att kunna bedöma påverkan på naturvärdena."

Finsvik

Länsstyrelsen efterfrågar riktlinjer för hur kommande exploateringar bör hanteras för att riksintressets värden ska tillgodoses.

Kommentarer

Till antagandet har riktlinje för lis-området vid Finsvik formulerats "I kommande dispensärenden är det viktigt med arkeologisk kompetens eller motsvarande för bedömning av kulturmiljövärdena."

Hemsön

Länsstyrelsen anser att riktlinjer för hantering av prövningar i Dalomsviken kan utvecklas för att så långt möjligt säkerställa områdets värdefulla maritima värden och biotoper, t.ex. genom krav på biologisk kompetens i handläggningen.

Pålviken och Skatan

Utförligare riktlinjer till hjälp för kommande prövningar i området bör tillföras för att underlätta hanteringen av naturvärdena. Länsstyrelsen fasthåller att utbyggnad i området bör göras sparsamt.

Kommentarer

Till antagandet har riktlinje för lis-området vid Dalomsviken samt vid Pålviken och Skatan formulerats. "I kommande dispensärenden är det viktigt med biologisk kompetens för att kunna bedöma påverkan på naturvärdena."

Kulturmiljö

Otydligheterna i innebörden av begreppen "kulturmiljö" och område med stort kulturvärde" som finns på flera kartor kan med fördel klargöras till antagandet.

Kommentarer

Kommunens underlag för kulturmiljöer togs fram inom arbetet med den kommuntäckande översiktsplanen som antogs år 2011. Murberget Länsmuseum Västernorrland drev arbetet där distinktionen gjordes mellan "Område med stort kulturmiljövärde" som omfattar sammanhängande områden av särskilt intresse och "Æ kulturmiljö" som anger ett specifikt objekt med höga kulturmiljövärden. Tillägg till texten under rubriken 6.4 Kulturmiljö har gjorts inför antagandet.

Rennäring

Planhandlingen saknar riktlinjer för hur dialog med berörda samebyar ska hållas.

Kommentarer

Till antagandet har en sådan riktlinje formulerats under kapitel 6.9.

Härnösand energi och miljö AB

HEMAB ser mycket positivt på satsningen av en utveckling av strandnära bebyggelse som skapar förutsättningar för en levande landsbygd.

I föreskrifterna om avfallshantering i Härnösands kommun, § 8 framgår hur avfallet ska sorteras.

Kommentarer

Noteras.

Naturskyddsföreningen

Kommunens förslag gynnar konsekvent exploateringsintressena på bekostnad av friluftslivs- och naturintressen. Kommunen visar en likgiltighet när det gäller skydd av en av de värdefullaste och mest hotade biotoperna i kommunen som dessutom redan är hårt exploaterade.

Vad bedömningen om eventuell skada på riksintresset grundar sig på är oklar och kan därför ifrågasättas.

Kommentarer

Kommunen anser dock att det har gjorts en välavvägd bedömning mellan bevarande och exploatering i lis-planen. Till antagandet har det dock förtydligats att i kommande dispensärenden, när åtgärden och dess lokalisering är känd, är viktigt att biologisk kompetens finns med i handläggningen för att bedöma påverkan på riksintresse naturvård.

Naturskyddsföreningen är generellt inte emot all exploatering i strandnära områden. I de fall exploateringen leder till långsiktiga positiva sysselsättningseffekter eller bidrar till ökat serviceunderlag på landsbygden är vi positiva under förutsättning att värdefulla miljöer och intressanta friluftsområden inte påtagligt skadas.

Det saknas en analys av vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att uppnå syftet med lis-områden. Service och trafikförsörjning behöver kartläggas bättre och en bedömning av vilket underlag som krävs för att bibehålla och utveckla dessa funktioner bör göras.

Det finns ett antal faktorer som måste samverka för att en bygd ska vara attraktiv. De viktigaste är; bra infrastruktur, god offentlig service, närhet till arbetsmarknad, attraktivt boende samt goda sociala strukturer. Lis-arbetet måste sättas in i ett sammanhang för att bli framgångsrikt.

Det krävs att målarbetet utgår från tydliga överordnade mål och är konkret, intressenter deltar i värdeskapande förhandlingar med utgångspunkt från tydliga mål samt att resultatet av planeringsprocessen är trovärdig för utomstående parter. Planeringsprocessen som föregått utpekandet av lis-områden uppfyller inget av dessa krav.

Kommentarer

Utgångspunkten för arbetet med lis-planen har varit den kommunövergripande översiktsplanen. Målsättningen med lis-planen är att stärka upp befintliga serviceorter för en levande landsbygd genom ökat underlag för service och ökad sysselsättning.

Tillskottet av bostäder behöver dock inte endast ske inom strandskyddat område utan kommunen ser generellt positivt på nya bostäder inom områden där det redan finns bebyggelse idag och som kan stärka upp befintliga serviceorter. Detta hanteras dock inte inom ramen för lis-planen.

Inträsseorganisationer däribland Naturskyddsföreningen, STF, LRF och Ornitologerna samt byalagen har varit inbjudna att vara delaktiga i processen med framtagandet av lis-planen.

I konsekvensbedömningen framställs det som att förslaget får positiva samhällsekonomiska nyttor. Med en mening beskrivs eventuella kostnadsökningar ”Krav på ny infrastruktur kan också uppstå”. Detta är en förskönande bild. Genom en utspridd bebyggelse kommer kommunens kostnader för samhällsservice att öka. De negativa effekterna av ett utspritt boende förringas även när det gäller utsläppen av klimatgaser. Inte ett ord nämns om att den nytillkommande bebyggelsen i de flesta fall blir helt bilberoende och att målet om att minska utsläppen av klimatgaser motverkas.

Kommentarer

Kommunen är medveten om att det generellt kan vara svårt att motivera nya bostäder på landsbygden utifrån ett klimatperspektiv. Med längre avstånd ökar risken för bilberoende, inte minst eftersom det är svårt att upprätthålla täta turer med kollektivtrafik på landsbygden. I den icke tekniska sammanfattningen kapitel 10.2 framgår att det finns en risk att fler boende på landsbygden medför ett ökat bilberoende. Ett resonemang kring detta förs även i miljöbedömningen under rubriken Ekologisk hållbarhet. Ett tillägg till texterna har gjorts till antagandet för att ytterligare förtydliga frågan kring klimatpåverkan och ökade kostnader för samhällsservice.

Bygder som framförallt har potential att attrahera inflyttare är stråket längs väg 718 och Bötsle/Ramsås. Lis-områden bör koncentreras till dessa delar av kommunen.

Det innebär att utpekade områden för bostäder vid Åmsjön och Brunnässjön, Mörtsjön samt Långsjön kan accepteras. Huruvida området kring Långsjön kommer att vara ett attraktivt strandnära boende om en bred skyddszon med träd är en förutsättning är dock tveksamt. Om området mellan Bölen och Nabben vid Gussjön minskas i omfattning så kan den utpekade sträckan också accepteras. Däremot bedöms lis-området för besöksnäring norr om Gussjönoreet vara betydelsefullt för natur och friluftsliv och bör därför utgå.

Lis-områdena för bostäder vid Öjesjön och Häggsjön kommer inte att bidra till utveckling av landsbygden. De äventyrar dessutom höga naturvärden. Inte heller lis-området vid Solumssjön kommer att bidra till landsbygdsutveckling och området bör därför utgå.

När det gäller lis-områdena för bostäder vid Stor- Vegsjön, Grötsjön och Sjösjön är det tveksamt om de kommer att bidra till landsbygdsutveckling. Sjösjön är dessutom värdefull för naturvärden.

Kommentar

Områdena vid Gussjön, Sjösjön och Häggsjön har minskats ned till antagandet utifrån att vattensystemen är utpekade som värdefulla för naturvärden. När det gäller Gussjön, Öjesjön, Häggsjön och Sjösjön m.fl. så har också en riktlinje formulerats som säger att i kommande dispensprövning är det viktigt med biologisk kompetens för att kunna bedöma påverkan på naturvärden. Lis-områdena vid Stor Vegsjön, Grötsjön och Solumssjön kvarstår som tidigare.

Kusten i Härnösand är en av landets mest exploaterade. Endast verksamheter som gynnar det rörliga friluftslivet och förhöjer naturupplevelsorna bör få komma till. Nya bostäder bör endast få komma till i inlandet.

Samtliga utpekade lis-områden för besöksnäring längs kusten accepteras. När det gäller lis-områdena för bostäder vid Finsvik, Strinningen och Källsand, Rö och Vålånger samt Pålviken och Skatan så bör de utgå men enstaka dispenser kan dock accepteras enligt MB 7 kap 18 §.

Kommentarer

Även för dispenser för enstaka en- eller tvåbostadshus som uppförs i anslutning till ett befintligt bostadshus enligt miljöbalken MB kap 7 kap.18d §, är det en förutsättning att området finns angivet som lis-område i kommunens lis-plan. I undantagsfall menar länsstyreslen dock att det finns möjlighet att även utanför markerade lis-områden ge dispens för enstaka en- eller tvåbostadshus som uppförs i anslutning till ett befintligt bostadshus. Ovanstående områden kommer att finnas kvar i lis-planen men endast enstaka bebyggelse kommer att vara aktuellt. Det bl. a med anledning av att det redan är relativt utbyggt i dessa områden.

Lis-områdena för bostäder vid Granudden och Kojbacken bör utgå eftersom det inte leder till landsbygdsutveckling. Även lis-området för bostäder vid Nickebo bör utgå eftersom det ligger tätortsnära. Lis-område för bostäder vid Barsviken bör utgå.

Kommentarer

Kommunens bedömning är dock att ovanstående områden kan vara lämpliga att ange som lis-områden varför de kommer att finnas kvar till antagandet.

Svenska turistföreningen Härnösand

Kommunens redovisning i sin helhet känns välbalanserad. STF värnar möjligheten för rörligt friluftsliv och naturvårdens intressen. Det talar för en restriktiv hållning när det gäller tillstånd för en strandnära bebyggelse. Å andra sidan gynnas tillgången till friluftsmarker av en måttlig bebyggelse med vägar och parkeringsmöjligheter. I praktiken är det nästan omöjligt idag att

bedriva besöksverksamhet i svensk natur (ideellt eller kommersiellt) utan fastboende i glesbygden som kan upprätthålla någon form av samhällelig service.

Häggdångers intresseförening har påtalat önskemål om att kunna utöka bebyggelse i Barsviken, i området strax norr om Surhalsbukten. STF Härnösand ser inte att en sådan exploatering under lämplig styrning skulle innebära någon avsevärd försämring av möjligheten till rörligt friluftsliv.

Kommentarer

Se kommentaren nedan.

Häggdångers intresseförening

Det finns möjlighet att bygga nya bostäder längs kusten. Vid kusten är det möjligt att finansiera ett bostadsbyggande och få tillbaka pengarna vid en försäljning. Området nordost om Surhalsen (Skedom 2:38 och 2:14) bör tas med i lis-planen. Även området mellan Svenskär och Rödhålsmalen bör kunna förtätas och anges som lis-område.

Kommentarer

Kommunen måste dock förhålla sig till gällande lagstiftning där det står att kommunen ska vara restriktiv vid utpekandet av lis-områden längs kusten.

Området nordost om Surhalsen bedöms inte vara lämpligt för exploatering inom det strandskyddade området som i detta fall är två hundra meter från strandkanten. Det aktuella området domineras av hållmarksskog med gles och långsamt växande tallar.

Hållmarksskogen har en stor betydelse för den biologiska mångfalden och friluftslivet. Karaktären av hållmarksskog håller i sig upptill 150 meter från strandlinjen för att sakta övergå till en mer vanlig blåbärsgranskog. Blåbärsgranskogen tar vid ungefär 200 meter ovanför strandlinjen, där man kan se en tydligare påverkan av skogsbruket.

I undantagsfall finns det möjlighet att även utanför markerade lis-områden ge dispens för enstaka en- eller tvåbostadshus som uppförs i anslutning till ett befintligt bostadshus. Det skulle således kunna vara möjligt med en dispensprövning med lis-skälet för enstaka hus t.ex. vid Svenskär trots att området inte anges som lis-område i lis-planen.

Stigsjö intresseförening

Lis-område för bostäder bör vara aktuellt längs hela norra sidan av Brunnesjön, byarna Smöråker, Solberg och Brunne. Detta då det redan finns strandnära permanent- och fritidsboenden där. Det bör även övervägas att ange Stallarna badplats som lis-område för besöksnäring.

Kommentarer

Kommunens bedömning är dock att det inte finns någon bostadsbebyggelse inom strandområdet vid t.ex. Smöråker och Solberg. Med strandområde i det här avseendet menas alltså 100 meter från strandkanten som skyddas genom strandskyddslagstiftningen. Ett av kriterierna som satts upp är just att stranden redan ska vara bebyggd för att påverkan på

strandskyddets syften ska minimeras. När det gäller Brunnesjön som omfattas av bevarandeplan för odlingslandskap, är det också angeläget att bevara det karaktäristiska odlingslandskapet utan påverkan av ny bostadsbebyggelse. Några fler lis-områden för bostäder vid Brunnesjön kommer inte att anges. Däremot är kommunen generellt positiv till nya bostäder kring Brunne utanför strandskyddat område.

När det gäller Stallarna badplats så bedömer kommunen att det kan vara ett lämpligt lis-område för besöksnäring, varpå ett tillägg har gjorts till antagandet.

Härnösands Socialdemokratiska arbetarekommun

Förslaget är i stora delar väl genomarbetat och tydligt. Vatten- och avloppsfrågan är viktig att beakta. Reningsverket vid Kattastrand och vattenkvaliten i Södra sundet är faktorer som måste bli föremål för ytterligare granskning. Planen bör även ta med området fram till f.d. bryggeriet.

Kommentarer

För närvarande pågår en tillståndsprövning av reningsverket på Kattastrand. Tillståndet kommer att anpassas till miljöbalkens krav. Något fler lis-område längs Södra sundet är inte aktuellt. Området närmast f.d. bryggeriet är planlagt för industri och inte ansett som landsbygd.

Förteckning över samtliga inkomna yttranden

Länsstyrelsen Västernorrland

Sundvalls kommun (ingen erinran)

Härnösand energi och miljö AB

Naturskyddsföreningen

Svenska turistföreningen Härnösand

Häggdångers intresseförening

Stigsjö intresseförening

Härnösands Socialdemokratiska arbetarekommun

2015-01-14

Ulrika Bylund
Samhällsplanerare